

kanonów oraz osób. Jednakże kryteria sporządzenia tych indeksów nie są dla mnie wystarczająco transparentne.

W sumie ks. Kałowski dostarczył, szczególnie instytutom życia konsekrowanego, znakomite, solidnie udokumentowane, opracowanie istotnego zagadnienia. Odślania ono również jego dobrze zorganizowany warsztat naukowy. Książka ks. J. Kałowskiego jest godna polecenia nie tylko członkom instytutów życia konsekrowanego, lecz również wszystkim zainteresowanym problemami współczesnego życia konsekrowanego.

Bronisław Wenantý Zubert OFM

Mirosław Sitarz, *Kolegium konsultorów w Kodeksie Prawa Kanonicznego 1983 i w partykularnym prawie polskim*, Prace Wydziału Nauk Prawnych, Lublin: Towarzystwo Naukowe KUL 1999, ss. 216.

1. Temat *Kolegium konsultorów w KPK 1983 i w partykularnym prawie polskim* nie doczekał się dotychczas, jak zauważa sam Autor (s. 8), całościowego opracowania, i w polskiej literaturze kanonistycznej monografii takiej nie ma. Z drugiej strony instytucja ta (Kolegium Konsultorów) niewątpliwie zasługiwała na zbadanie i opracowanie, a to z wielu względów. Po pierwsze dlatego, że kolegium konsultorów jest nowym, posoborowym organem kolegialnym ustanowionym przez Kodeks Prawa Kanonicznego w 1983. r. Jest to także instytucja prawna, która wyraża ideę wspólnotowego działania prezbiterium i jego udziału w kierowaniu Kościołem partykularnym. Ta problematyka stała się w ostatnich latach przedmiotem większego zainteresowania ze strony kanonistów i praca doktorska ks. dra Mirosława Sitarza, asystenta w Katedrze Kościelnego Prawa Publicznego i Konstytucyjnego KUL, lokuje się w aktualnym nurcie badawczym polskiej kanonistyki. Po drugie, wejście w życie nowego Kodeksu Prawa Kanonicznego spowodowało powstanie diecezjalnego ustawodawstwa partykularnego, także w Polsce, regulującego funkcjonowanie kolegium konsultorów. W konsekwencji temat pracy obejmuje „zagadnienie genezy norm tworzących instytucje kolegium konsultorów w KPK/1983, obowiązującą regulację prawną tej instytucji w prawie powszechnym Kościoła łacińskiego oraz jej formalne i merytoryczne ujęcie w polskim kanonicznym prawie partykularnym” (s. 9).

Do tak określonego wstępnie przedmiotu rozprawy dodaje ks. Sitarz dalsze problemy badawcze: „Gdzie należy upatrywać początków tej instytucji? Jaki kontekst historyczno-prawny towarzyszył ewolucji poszczególnych elementów, które to doprowadziły do wykształcenia się przepisów związanych z kolegium konsultorów?” (s. 10). Jaka jest *ratio legis* normy nakazującej biskupowi diecezjalnemu utworzenie kolegium konsultorów w sytuacji, gdy istnieje i działa kapituła katedralna? (tamże). Jakie zadania ma do spełnienia kolegium konsultorów w sytuacji *sede plena*, *sede*

impedita i *sede vacante*? Jaka jest natura tego kolegium? czym różni się ono od innych kolegialnych zespołów na szczeblu Kościoła partykularnego? (s. 11). Dalej, jako problem wymagający rozwiązania, Autor widzi „[...] określenie stosunku instytucji kolegium konsultorów według prawa powszechnego Kościoła łacińskiego do tejże instytucji w ujęciu polskiego kanonicznego prawa partykularnego?” (tamże).

2. Podstawa źródłowa opracowania jest solidna. Wykorzystał Autor normy kodeksowe (KPK/1917 i KPK/1983), konstytucje papieskie, konstytucje i dekrety Soboru Watykańskiego II, dekrety wykonawcze Stolicy Apostolskiej do uchwał soborowych (por. wykaz źródeł powszechnego prawa kanonicznego na s. 186-187), a także *Postanowienia Konferencji Biskupów Polskich*, uchwały synodalne oraz diecezjalne (źródła prawa partykularnego, s. 187-190).

Na podobną pozytywną ocenę zasługuje zebrana i wykorzystana literatura (s. 190-196). Przy wspomnianym braku całościowego opracowania Autor zmuszony był do szczegółowych poszukiwań bibliograficznych, tak w zakresie literatury polsko- jak obcojęzycznej. W sumie zebrane źródła oraz literatura tworzą wystarczająco rozległą i solidną podstawę badawczą dla tematu objętego pracą.

3. Układ pracy został wystarczająco dobrze objaśniony we *Wstępie* (s. 10-12). Rozdział p i e r w s z y ukazuje genezę i elementy historycznego rozwoju kolegium konsultorów, poczynając od końca XVIII stulecia aż do ogłoszenia Kodeksu Prawa Kanonicznego w 1983 r. Konstrukcja tego rozdziału (obejmuje zagadnienia: Geneza kolegium konsultorów w prawie przedkodeksowym, Zespół konsultorów diecezjalnych według KPK/1917; Geneza kolegium konsultorów w pracach Soboru Watykańskiego II; Posoborowe dekrety wykonawcze dotyczące kolegium konsultorów; Kolegium konsultorów na etapie redakcji KPK/1983) bardzo przejrzyste i konsekwentnie ów historyczny rozwój instytucji konsultorów odzwierciedla.

Zgodnie z zastosowaną metodą w d r u g i m rozdziale autor przyjmuje rzeczowe kryterium podziału pracy omawiając instytucję kolegium konsultorów według kodeksu KPK/1983. I tak kolejno przedstawił ustanowienie, skład i zadania tego organu kolegiального. Paragraf omawiający zagadnienie relacji kolegium konsultorów do innych kościelnych organów kolegialnych zamyka ten rozdział. Za pomocą podobnej metody w t r z e c i m rozdziale poddał analizie polskie prawo partykularne dotyczące omawianej instytucji. I tak autor kolejno omówił regulacje zawarte w *Postanowieniach Episkopatu Polski z 21 marca 1985 r.* i w ustawodawstwie diecezjalnym dotyczącym kolegium konsultorów. Ostatni paragraf tego rozdziału zawiera przedstawienie specyfiki norm polskiego prawa partykularnego dotyczącego kolegium konsultorów.

Ocena historycznego rozwoju kolegium konsultorów oraz analiza obecnego ustawodawstwa regulującego funkcjonowanie tej instytucji, zawierają bardzo pożyteczne, rzeczowe i zwięzłe wnioski, ułożone jako ostatnie paragrafy poszczególnych rozdziałów.

4. Recenzowana rozprawa ks. Sitarza ukazuje nową posoborową instytucję całościowo. Autor starannie zebrał, usystematyzował i poddał krytycznej ocenie źródła i literaturę przedmiotu. Przedstawił genezę i proces kształtowania się tej instytucji poczynając od ustawodawstwa partykularnego synodów diecezjalnych i plenarnych Stanów Zjednoczonych Ameryki z XIX stulecia aż do czasów współczesnych. Dalej

poddał analizie normy prawa powszechnego regulujące powołanie, funkcjonowanie i zadania kolegium konsultorów *sede plena*, *sede impedita* i *sede vacante*. Podobnie krytycznie omówił postanowienia polskiego prawa partykularnego.

W sumie omawiana praca dowodzi, że Autor dysponuje przemyślanymi poglądami w badanych kwestiach i potrafi przedstawiać, opierając się na rzetelnej analizie źródeł literatury, ich naukowe uzasadnienie. Stawia to tę pracę w rzędzie znaczących osiągnięć naukowych w zakresie prawa kanonicznego.

Ks. Antoni Dębiński